

als ons Nieuw Testament. Vergelijking van het toen met het nu gaat reeds daarom niet op, omdat destijds nog werkten de bijzondere gaven van den Heiligen Geest. En dan beweer ik, dat we door de Schrift in stukken te breken, gelijk de Bijbelsche Theologie het doet, schade doen aan haar inhoud. Als de Schrift, als ook het Nieuwe Testament als één geheel door God is bedoeld, dan komen de afzonderlijke stukken eerst als deelen van het geheel tot hun recht. Men vindt bij Paulus niet alles en evenmin bij Markus. Wie Paulus alleen neemt, vergeet, dat slechts een klein gedeelte van zijn brieven is bewaard, maar ziet bovenal over het hoofd, dat juist door Gods voorzienig bestel, dat gedeelte bewaard is, dat paste in het geheel der Schrift en in verband met heel het Nieuwe Testament ten zegen kon zijn. Wanneer ik alleen de brieven van Paulus lees en naga, wat daarin b.v. over het avondmaal is geschreven, dan heb ik noch voldoende de meening van Paulus, noch de meening van het Nieuwe Testament, laat staan de bedoeling van den Heiligen Geest gegrepen. Staat eenmaal vast, dat naar Gods bestel het Nieuwe Testament één moest zijn, dan is alle verbreken willekeurig en moet het op schade uitloopen. Wil men het oordeel der Schrift over een bepaald onderwerp weten, dan kieze men den weg der monografische exegese, die nagaat en verklaart, wat de Schrift in al haar boeken over een bepaald onderwerp leert ¹⁴⁵).

2 2
— Toch zijn we daarmee niet met de kwestie gereed. Want hier ligt een moeilijkheid en als tweede gevolg noem ik u daarom, dat we thans een juist oordeel kunnen vormen over de individualiteit der verschillende schrijvers. Het heeft zijn bezwaren de schrijvers te noemen pennen van den Geest, want machines waren ze niet en het woord *amanuenses* is verre te verkiezen. God heeft zelf de *auctores secundarii* onder bepaalde omstandigheden doen geboren worden, heeft ze zoo en zoo geleid, om straks al hun natuurlijke en verworven gaven te gebruiken ten dienste der openbaring. Het leven van die bijbelschrijvers, dat we wat meer in bijzonderheden kennen, levert ons daarvan ruimschoots de bewijzen. Maar dan is er ook een individualiteit en hebben we daarmee te rekenen. Het verschil tusschen ons en anderen kan dan ook nooit bestaan in het ontkennen of het wegcijferen van die individualiteit. Maar het verschil is hierin gelegen, voor ons is die individualiteit het tweede, ze dient, voor vele anderen, is ze het hoogste, het kenmerkende. Wij zullen niet ontkennen, dat de stijl en taal van den eenen schrijver heel anders zijn dan die van den anderen, dat Paulus onder rechtvaardigen iets anders verstaat dan Jakobus, dat vele woorden grootere of kleinere nuances vertoonen. Doch we gaan dat niet tegen elkaar uitspelen, niet zeggen, dus is er een groot verschil tusschen deze en die, we trachten uit de individueele verschillen, die